

УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ
ВИХОДИТЬ У КАТЕРИНОСЛАВІ ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ.

2 февраля 1911 року.
 рік перший.

№ 7—8

КАТЕРИНОСЛАВ
ЦІНА 10 к.

У М О В И П Е Р Е Д П Л А Т И:

на рік 2 р. 40 к., на пів року 1 руб. 20 к., на 1 міс. 20 к., кожне число нарізно 10 к.

Гроші треба посилати на адресу: Катеринослав, Проспект, книгарня Е. Лозинської для редакції „Дніпрових Хвиль“, або Московська, 7, К. Е. Котову. Просимо шановних передплатників, посылаючи гроші, подавати точно вище зазначену адресу.

ЗМІСТ: На передодні великих роковин. „Русальчине озеро“—Д. І. Яворницького. З подорожі.—Т. Краснопільського. „На дніпрових хвилях“.—К. Котова. Середь хліборобів.—О. Г. Вь справі нашої бібліографії.—З нашого життя.—З галицької України.—Надіслані книжки.—Оповідки.

Читаючи треба вимовляти й як Ї риба—рыба, і як и сїни—сыни, е—їе мое—мойе, е—є тебе—тебе.

На передодні великих роковин.

Звідусіль надходять звістки про заходи коло вшанування 50-літніх роковин смерті великого українського поета достойним його славного імени святом. Не тільки самі українці, але й росіяне, а навіть подекуди й поляки (як от у Москві) захожуються впорядковувати свята в

честь генія українського слова. На нашу думку це зовсім слушно і натурально: не можна ж уважати Шевченка за письменника, твори якого зрозумілі й дорогі тільки його рідному народові, ні,—наш Кобзарь піднявся на таку височінь поетичної творчости, що його видно всім, його поезія має в собі стільки блажують в городних і високих думок, що їх

відчує й зрозуміє кожна людина, вражлива на все високе і прекрасне. Через те всі ті свята въ честь Шевченка, що уряжаються в Петербурзі, у Москві, та по інших російських містах, ми вважаємо не тільки за виявлення якоїсь сімпатії до українського слова, в особі найкращого його художника, але ще більше поваги до самого поета, яко генія цілого славянського світу та й усієї людськості.

Розуміється, головна частина праці в справі вшанування пам'яті Шевченка повинна спадати на нас, українців, котрим він найблизчий і найрідніший.

Свято Шевченкових роковин— разом і свято нашої ідеї, свято перемоги невмірущого духа нашої, приспаної важкими історичними обставинами, нації.

Шануючи пам'ять того, кому судилася доля «мову з мов людських, скалічену, забвенну, з народніх уст узять і в перло возвести»,—ми шануємо вкупі з тим і ідею воскресення нашого народу з духовної летаргії і прилучення його до сіми культурних народів. Огненним бо словом своїм розбудив Кобзарь духа творчости народу українського, виявив перед цілим світом глибину його чуття і красу його поезії. Були в нас письменники і до Шевченка, які писали мовою народньою, але тільки шевченкова поезія звязала ті писання в один ряд і по-

клала непохитні основи самостайної літератури української. Коли освічена громада українська реготала з Котляревським, зітхала з Квіткою, то з Шевченком вона плакала, найчистішими сльозами, котрі очищують і облагороджують духа людського, викликаючи любов до

«малих отих рабів німих,
убогих, нищих...»

Знаменним здається нам близьке сусідство двох великих ювілеїв— 19 лютого і 26 лютого: обидва вони пригадують нам одну й ту ідею визволення людської душі й тіла з кайданів кріпаччини. Святкуючи 50-літні роковини визволення сільського люду з кріпацької неволі, як раз годиться пошанувати пам'ять того, хто «во время люте» озвався смілим словом і явивсь апостолом і цоборником скасування тієї ганебної неволі. У Києві, як усім відомо, мають ставити пам'ятника великому Кобзареві України, і тепер, святкуючи 50-літні роковини смерті Кобзареві, слід з подвійною енергією заходитись коло збільшення коштів на пам'ятник. Не забуваймо, що цей пам'ятник буде zarazом і пам'яткою того, на скільки ми оцінили й пошанували звичаєм культурних народів того, хто дав нам найбільше може право до культурних народів себе залічити. І монументом тим, що має ото стати в серці старого Києва, ми зробимо суд над собою перед потомними віками. Будемо ж

надіятись, що українське громадянство достойно пошанує великі роковини 1911 року—урочистими зібраннями й побільшеним числом жертв на пам'ятник поетові.

Русальчине озеро.

(Із записної книжки старого мислителя П. Е. Д-ча.)

Люблю я старий і рідний Дніпро! Люблю я й плавні Дніпрові з їх озерами, очеретами, лозами, старими-престарими дубами, кучерявими шовковицями, товстими, дупластими вербами та високими, корячкуватими осоками! І чудові ж ті плавні! Особливо та частина їх, що колись-то, ще за счасливих часів Запорожжя, звалась батьком Великим лугом.

Чого, чого тільки у тому Великому лузі і немає? Там і звір, і птаство, і риба, і раки, і ожина, і водяний горіх, і усяка ягода—усього і не перелічиш, що в нему й є.

Усим тим користується чоловік тепер, як користувався він колись-то з давних часів, за славних запорожців; як користувався ще й раніш, у давню давнину, коли тільки що уперше ступив ногою коло Дніпра—Славути. Хоча тепер Дніпро і не дає чоловікові того великого багатства, яке колись-то він ему давав, бо цілі поріддя і звіру, і птаства, і риби або геть спрянули, або ж зовсім в нему перевелись, а проте усе ж таки старий дід і тепер не ховає ні од кого свого добра і щиро поділяється ним з чоловіком.

Люблю я старий і рідний Дніпро і вважаю за свій обов'язок в зайві часи піти до діда, привітати его, уклонитись ему до землі, поблукаати, з рушницею по его широким та

роскішних плавнях, залізти в який-небудь найдалекий і найгустіший куток тих плавнів, перелетіти думкою в ті далекі і славні часи, коли тучки ще запорозці здобувались і рибою, і птаством і звіром.

Тоді в думках моїх несамохить виникають, одна по одній, картини життя цих славних і вікопомних лицарів—героїв з їх великими і незабутніми воевниками—Байдою, Сагайдачним, Сірком та инчими. Переживши в думках, укупі з запорозцями, усі їх радощі і все їх горе, сподіювши, укупі з ними ж, усі їх походи на Чорне море, на Крим та на Турещину и до всего того добре виблукавшись і добре натомившись, я йду надвечери шукати собі на ніч притулку і після довгого розвідку нарешті знахожу его.

Ось в глибині плавнів бачу старий, могутній і велетенський дуб; за дубом бачу велике озеро; по край озера просторий курінь—рибальню, а коло куріня—рибальні бачу й діда-рибалку, що сидить без шапки і без чобіт на одрубку дерева і чинить свій довгий-предовгий невід, розторгавши его по густій траві коло себе. Рибалка, хоча й сивий на погляд, але ще кріпений дід; волосся ему на голові густе, біле, підстрижене під макітерку; борода чи виголена, чи так підчикрижена; на верхній губі покинуті довгі, сиві і густі вуса; з—під сивих, накордубачаних брів дивлятьця великі, темні, але добрі і ласкаві очі; одежа на дідові—біла, домотканна сорочка і білі ж, домотканні, надміру широкі штани.

— Боже вам поможи, діду!

— Спасибі, пане! Сідайте,—за гостя будете! Десь, мабуть, уже давненько чвалаєте по плавнях?

— Ще зранку, діду.

— А оце б то на ночліг?

— Не що ж.

— Охота, кажуть, гірше неволі.

— А то вже так.

— Як що не погребуєте, то прошу до куріня. У мене тутечки уже й рибка свіженька готова, можна б так що й вечеряти, та тільки щось моїх хлопців й досі немає; уже пора б їм таки й повернутись з плеса... Сідайте, пане! Вибачайте тільки, що у мене сідало просте, непанське.

Дід посунув міні одрубок дерева, а сам сів прямо на землі, одну ногу витягнувши рівно вперед, а другу зігнувши в коліні і обхопивши коліно обома руками.

Ні дід мене, ні я діда до того часу ніде не бачили, а проте сторонній чоловік, де б він не трапився простому селянину—українцю, завжди дорогий для него гість.

Я сів на оцупок, і у нас з дідом розпочалась розмова.

Почали спершу з озера та з рибальства, далі перейшли на орандну плату, на плавні, на ліс, на сімью і таке інше.

Із беседи дознаю, що у діда три дорослих сини; що він усіх їх держить коло себе і не виділяє на бік, бо бачить у виділах певну і вірну погибель для кожної сім'ї; що працюють вони усі укупі і згідно і лагідно; кожної весни перебираються із села на озеро кінці травня місяця, або ж з початку червня, коли тільки плавні вийдуть із—під паводі; живуть коло озера до морозів, і тільки з морозами кидають своє рибальство і знов вертаються до села.

— Воно, бачте, можна було б тягти невід і зимою, крізь ополонки, так це не варт і печеної цибулі: одно те, що тоді дуже трудно мати стосутки з селом, а друге—зі-

мою дуже багато нечисті в плавнях.

— Якої то, діду, нечисті?

— Звіру, або, сказати вовка. То саме погана нечисть; через неї і небезпечно зімнеї доби в плавнях. Єсть тут багато і інчої нечисті: лісовиків, водяних, вовкулаків, русалок,—усіх і не перелічиш. Ну, та то все така нечисть, що од неї то хрестом, то молитвою та все ж таки можна одбитись, а од звіру ні хрестом, ні кійком не одібьешся; рушниця навіть і та не пособляє. Іноді буває уночі, що як обсяде нечисть навкруги курінь, то цілу ніч не дасть тобі вийти і на світ Божий. А що уже як завияють вовки, так аж волосся на голові дубора становитця. Отакечки мій дід з їх, з вовків, і помер... Так ото ж, чуєте, більш через них і перебираємось ми із плавнів на село зімнеї доби...

— Так тут, кажете, діду, і русалки є?

— А що ж ви думаєте? І русалки є.

— І ви их бачили?

— Куди ваше діло? Не тільки бачив, лукаво осміхнувся дід, а скажу вам, пане, що через русалку я й на цьому озері сижу. Русалка замість мене і оранду за озеро панові плате. І само озеро через неї у нас зветця Русальчино. А що не вірите?

— Та що це ви, діду?

— А ось послухайте, то й повірите. На цьому Русальчиному озері я сижу усього тільки два роки; воно міні було неспроможне,—багато дуже приходилось оранди за него платити. Я держав на оранді невеличке озеро,—Кругляком зветця, ближче до Кінської річки; по сто карбованців було озеро. Два роки тому назад на тому Круглякові я і ри-

бальчив з моїми трема синами. Зелені свята припали тоді якось-то дуже пізно, і ми тільки тижднів за два перед святами і переїхали із села на озеро. У нас здавна завведено, та і тепер таксамо поводитця, що ми через усе літо ніколи додому не їздимо, а нам сюди з дому що-тижня привозять печеного хліба, сала, солі, картоплі, пшона, борошна.

Ну, звичайно ми уже такечки і підгоняємо, щоб нам вистарчало харчів на цілий тиждень. Але перед самими зеленими святами ми почали помічати, що у нас неначе б то більше, ніж треба, почало виходити хліба. Чуденне діло, міркуємо сами проміж себе, і народу у нас жє не прибавилось, а хліба не стає на тиждень. Казав я одним хлібом більше з дому привозити. Знов не стає. Опріч того, і риба, і сало, і картопля, усе, що зоставалось після вечері, почало теж потроху убавлятися. Думка, може, пацюки тягають, а їх тут, у плавнях, до напасти. Почали ми класти хліб і все істівне на полицю, аж під саму стелю куріня. Але і це не пособляє. А раз якось-то менчий син забув на столі цілого окрайця хліба. Теж не стало й окрайця. Чи не прибудня яка собака? Так як же ж собаці улізти у курінь, коли в нему двері зачиняні? І вп'ять же, як би собака, то вона б тут, у куріні, усе перебурмувала і посуд поперевертала, а може б якого і зовсім розбила. А тутечки усе, як слід, похазяйськи,—одно тільки, що харчів бракує. Ні, думаю собі, це не тее... Треба справді таки дізнати, що воно тутечки за штукерія...

Казав я хлопцям знов покласти окрайць хліба на столі, курінь щільно причинити ще й двері зав'язати мотузком.

Хлопці зробили усе, як слід, і після того ми подались геть на влови.

Через кілька годин вертаєтця мій менчий хлопець до куріня варити обід. Надходе до куріня і баче, що все у нему, як було, так і зосталось: двері щільно зачиняні і мотузком зав'язані. Роз'язав він мотузку, уступив у курінь. Коли гульк на стіл, аж хліба нема! Що за лиха личина?...

Ось з порегодом надходимо й ми. Хлопець і доводе нам. „Еге, так он воно що? А ти, питаю хлопця, великий окрайць зоставив на столі, як ми виходили із куріня?—Ні, каже, тату, невеликий. Ну, добре: недовго ж те, що краде у нас хліб, житиме отим окрайцем.

Другого дня я знов велів покласти на стіл окрайць хліба, а меньчому синові казав узяти у руки доброго кійка і з ним залізти у куріні, під примостку. Далі ми вийшли із куріня, причинили в нему двері, зав'язали їх мотузком та й з тим і потягли собі, куди треба. Під обід вертаємось назад. Ідемо собі похвально, не поспішаючись. Надходимо до куріня і бачимо, що двері в нему, як були зав'язані, так і зостались. Оце ж, мабуть, хлопець йдосі стереже крадія, міркуємо собі, як що не заснув часом під примосткою. Уступаємо у курінь, зірк на стіл, аж хліба нема. Василю! Василю! кричу до хлопця. Не обзиваєтця. Я під примостку. Коли дивлюсь, аж мій Василь лежить у самому кутку, скорчивсь у три погібелі та тільки тремтить, як у пропасниці. Ледве витяг я его на світ Божий. Та й тут не зразу прийшов він у тямки: з півгодини міста не міг і слова мовити. Потім того, як уже трохи очуняв, то розказав нам таке: „Ото, каже, як пішли ви із куріня,

ліг я. Ліг і слухаю. Коли це чую, ось двері у куріні рип! Я так і насторочивсь та зараз за кіек, щоб ото зразу так і блиснуть его по мармизі. Аж дивлюсь, а воно ускочило у курінь щось таке, що хто его знає і яке: дівчина—не дівчина, жінка—не жінка, дитина—не дитина, а тільки волосся ему скрізь розкидані по плечах, на голові невеличкий вінок із квіток та з латаття, що ото на воді росте, а одежа, одежи тільки того й є, що біла блаженка сорочка. Поглянув я на него: як єсть тобі русалка, про яких балакають люде! Так зразу і опудився. Та ще як згадав, що у нас як раз саме русальні тиждні, то тут на мене навалився такий страх, що я швидче в куток та там і дух притаїв і кійка з рук випустив... Що вона тут робила, що взяла, як вийшла, як зачинила куріня,—нічогісенько я того і не чув, і не бачив. Та десь би з мене там, у кутку, і дух вийшов, як би ви швидко не наспіли та не витягли мене зпід примостки“.

Слухаю я Василя, і чудно міні якось-то робитця і моторошно. Думаю: недурно ж ото старі люде розповідають про тих русалок. Уже ж з чогось вони, ті балачки, та взялись. Та ще ж справді до того і русальні тиждні... І ще моторошніш стало міні... А проте, міркую сам собі, треба усе ж таки дізнати діла, що воно за притичина така. Не кидати ж через це озеро!

Після хлопця у куріні зоставсь уже я сам. Як зоставсь я в куріні, то зараз же знайшов за образом слоєчок з святою водою, яку кожний християнин держить про случай у своїй хаті, зняв з шиї хрестика, узяв его у руку та й поліз із ним під примостку. А про кіек уже й не думаю.

Пройшло з годину міста, не більш.

Коли це чую, двері рип! і вбігає у курінь як раз таке саме, про яке казав і Василь. Ускочило у курінь та одразу до столу... Ну, паночку, сказати вам по ширій і справжній правді, і у мене рубаки було заходили так, як ті товкачі у водяному млині. Тут я як закрадусь, як вискочу зпід примостки та як кинусь до тієї русалки: „Да воскреснетъ Богъ и расточатся врази его!“ Та як бризну на неї святою водою! Та мерщій за креста та на шию русальці: „Свят! свят! свят!“ А тоді й дивлюсь, як ото таку нечисть та буде бити Господня сила. А вона баче таке, та як шарпнется одразу у бік та як затруситця! Зблідла, зблідла, і очі їй такі страшні, страшні та широкі зробились. А далі як закричить та як заридає. „Дідусю, голубчику! не бийте мене! Я не буду... і жи Богу не буду більше красти у вас хліба!“ І що ж ви думаете? Як накинун я їй ото хреста на шию, вона ухопила его у руки, перехрестилась тай поцілувала. „Дідусю, голубчику, до віку не буду красти хліба, ось і хреста поцілую“...

Тут тільки я добрав толку, що то була не русалка, а справжня хрещена дитина. Так ти, кажу, не русалка? — Яка, дідусю, русалка? Що то єсть за русалка? Я істи хотіла і ото хлібця у вас брала... Дідусю... я... у мене ні татка, ні матінки... я, дідусю“...

Та й заплакала бідна дитина, та так же гірко: слеза слезу побиває,—отак воно рида. У мене немов аж серце увірвалось у грудях. І таке воно мале, та хире, та безсчасне... Посадив я її за стіл, погладив рукою по головці, поклав перед нею усього, що тільки було у мене у куріні, і давай годувати. Коли ось надходять до куріня і сини. Та як же углядять во-

ни русалку та як дременуть назад! А я за ними: „Хлопці! хлопці! стійте! стійте бо! Це не русалка! це“... Так куди там? Такого дмухача здають, що аж п'яти їм улипають у зад! Ледве, ледве спинив. „Та тож, чуєте, кажу їм, не русалка, а хрещена дитина“! Хлопці узяли совість, вернулись до куріня, але все ж таки якось-то з острахом подивляються на ту русалку. Аж бачуть, що вона і їсть, і говоре, як і всі люде ідять та говорять, швидко заспокоїлись і тоді уже давай глузувати сами з себе.

Після того вона нам, скільки пам'ятає в такім разі дитина, розказала про себе таку оповідь.

Д. Яворницький.

(Кінець буде).

З подорожі.

(Згадки й вражіння).

Б'ють пороги, місяць сходить,
Як і перше сходив.

Нема Січи, пропав і той,
Хто всім верховодив...

Т. Шевченко.

Давно мені бажалося побувати на дніпрових порогах та на тих місцях, де пробували колись славні сини України лицарство запорожське. Нарешті таки дочекався: давня моя думка здійснилася.

14-го серпня у вечорі гурток робітників та ще кілька сторонніх людей рушили від Катеринослава на низ по Дніпру дубом. Рушили о 5 годині вечора. Дніпро-Славути не наче знав, що по ньому зібрались погуляти нащадки славного лицарства і таки добре погойдав нас на своїх хвилях. Хвили знімались великі, аж біленькі зайчики почали з'являтися на верхах хвиль; байдак

наш аж стогнав од ударів хвилі, гребці з усієї сили налягали на весла, а на бейдаці розлягалась величня пісня:

Ревуть-стогнуть гори-хвилі
На синенькім морі,
Плачуть-тужать козаченьки
В турецькій неволі...

В сю хвилину здавалося нам, що це знов воскресло низове товариство й простує до Криму визволяти невольників з неволі бусурманської:

На тихі води,
На ясні зори...

Коли вже почало сутеніти, ми зупинились нижче Катеринослава проти Лоцманської Кам'янки, недалеко од першого порога— Койдацького, щоб раненько рушити далі через пороги до славної Хортиці, г. Александровська. З вечора аж до півночі співали ми українських пісень, згадували про старовину; то звертали на сучасне... З Лоцманської-Каменки тим часом прибув лоцман і два гребці, і всі з'єднались неначе в одну рідну й щирю сімью. Роспалили багаття й наварили страви на вечерю.

* * *

Вітер затих. Місяць вже хилився на захід.

Тихо, тихо, ніщо ані шелесне, тільки пороги з далека ревуть та гудять, то тихше, то знов голосніше, неначе хочуть щось заглушити, когось перекичати, то знов затихнуть і тільки чути якесь глухе гудіння; це гудіння навіває сон на людину, на всю місцевість... Ось десь з другого берега почулась пісня, тужлива та жалібна, як жалібне кигикання чайки-небоги.

Як-би мені човен, човен,
Як-би мені ще й веселечко:
Сівби—поїхав на той береже-
чок,

Де дівчина—мое сердечко.

Пісня проста та щира без ні-
яких мудрацій, голос простий, але
в ньому чулось життя: чути було,
що згуки ці виливаються од щиро-
го серця.

Уявляється молодий хлопець,
його щире кохання, він підїздить

ли до острова, що весь заріс лісом
та гущавиною. Виглядають татарву,
яка отут має переправлятися на
лівий бік Дніпра, а звідти просту-
ватиме до Криму з великим гуртом
невольників—з України. Невольни-
ки все молоді, хлопці й дівчата, по-
привязувані міцною сирицею до дов-
гих тичок... За ними басують та-
тарські верховці й підганяють бідо-
лах канчуками, як худобу; бідні не-
вольники біжать-підбігають, черво-

Козаки в поході.

на човні до місця побачення... її
немає, серце забилося жвавіще.
Пісня увірвалась... її немає!

А пороги все гудуть та ревуть,
то голосно й грізно, то тихше з
якимось сумом. Втома, це гудіння,
поетична тиша—віє це навиває ти-
хий супокій на людину; сон зліп-
лює очі. Думки біжать, перепліта-
ються, одна зміняє другу, одна пе-
реплітається з другою.

А пороги собі ревуть—гудять...
Ось уявляється низове козацтво,
воно пливе Дніпром на своїх чай-
ках та байдаках; ось вони приста-

ною кровію сліди заливають, гірко
плачуть—свою нещасну долю прок-
линають... І розлився той плач, тіі
муки по всій Україні, й гірко вона
зажурилась...

Зажурилась Україна, що нігде
прожити:

Гей витоптала орда кіньми ма-
ленькі діти.

Ой маленьких витоптала, вели-
ких забрала,

Назад руки постягала, під ха-
на погнала.

Тож не орли сивенькіі, то не со-
коли бистренькіі пролітають, то слав-

ні запорожці з-за острова дніпрового вилітають, на татарву нападають, в пень її рубають, бідних невольників з хижацьких-бусурманських рук виривають і на волю одпускають до отця матері старенької, до братіка й сестриці-жалібниці рідненької, до дружиноньки вірненької...

* * *

На другий день раненько, ще тільки почало на світ благословля-

Саме, як сходило сонце, ми ввізжали в перший поріг, що зветься Койдацьким. На першій порозі зробилось трохи моторошно, але вже на інших порогах чути було жарти та співи.

Пороги: Койдацький, Сурський й Лаханський переїзжали через саму бистроту, а останні всі каналами, що пороблено коло кожного порога з лівого боку. Самий більший поріг Ненаситець, або Дід, як його

На Дніпрі.

тись, рушили ми далі. На правім боці Дніпра стоїть село Старі-Койдаки, колишня кріпость Кодак, що в XVII столітті збудувала Польша, щоб загородити дорогу українському людові, який не міг уже далі терпіти тяжкого бідування під лядською кормигою, якому не сила вже було терпіти знуцання жидів-орандарів. І тікав той люд на Низ до Січі. Цікаво зауважити, що на всім протязі Дніпра од Катеринослава до Александровська тільки в Старих Койдаках церку збудовано в українському стилі з трьома баштами й окремою дзвіницею.

звуть місцеві люде, проїхали за сім хвилин, а довжина його $1\frac{3}{4}$ верстви. На цім порозі вода льється з вишини 2 сажнів (на протязі $1\frac{3}{4}$ в.).

Найгірше гойдало на порозі Лаханським. Коло цього порога на скелі всі подорожні сфотографувались на згадку про подорож.

Так само й далі подорож проходила без ніяких пригод, хіба те, що перед порогом Волнигським зірвавсь великий вітер і почало зносити нашого дуба на камяну забору*),

*) Забори—це підводне каміння; місцями воно вистикається поверх води. Це-тіж самі пороги. тільки менші.

але тут враз гребці перемінились і, дякуючи лоцманові, який своєю спритністю провів дуба поміж камінням, проїхали щасливо.

Другу ніч ночували нижче останнього порога Вільного або Гадючого. Ранком оглядали Кічкаський залізнодорожний міст, це справжнє диво будівничої техніки.

* * *

Коли сонце вже підбилося геть-геть угору, ми наближались до острова Хортиці. Хортиця має до 25 верст кругом, беріг має високий; місцями виступають високі кам'яні скелі.

Де-не де ще зостались сліди курнів, може то були запорожські курні... Тепер вже німці встигли побудувати на Хортиці свої заводи.

Місцями побудовано німецькі оселі з прямими причілками й укритим черепицею дахом; місцями баштани та городи.

Пливемо помалу, бо сильний стрічний вітер спиняє й збиває з дороги. Я весь час дивлюся на це колишнє гніздо орлине. Це-ж те місце, де гартувалась і звідкіля вилітала й розливалась по всій Україні воля козацька!

Велику заслугу покладали запо-

рожці не тільки перед Україною, але й перед Московщиною, Польщею й усією Європою, зупиняючи дикі азіатські орди, що з усієї сили насували на неї. Хижацькі потуги розбивались об міцні козацькі груди. Тута лаштувались до великих походів на городи азіатські, звідки визволяли багато невольників українців, москалів, поляків... Тут почалось велике постання народу українського за часів Богдана Хмельницького, коли визволено було Україну з лядської неволі.

Деж та Січа, що як море
Силою кипіла,

Тая воля, що в роздолі
Пеклом клетотіла?—

Пригадуються слова Щоголіва.

— А на Січі мудрий німець

Картопельку садить...

— дамо відповідь словами Кобзаря України.

Іван Сірко, Кость Гордієнко, Яким Богуш, Петро Калнишевський—зосталась по них одна слава. Будемо ж берегти тую славу як найціннішу спадщину по наших великих предках!

Т. Краснопільський.

==== На Днірових хвилях. ====

Мене там Муза натихала
Та гарні мрії все шептала—
Про запорожську славу Січ,
Про рідний край свого народа...
Серед чудової природи
Думками плыв би день і ніч.

Бувало часом я втомлюся,
На скелю сяду тай дивлюся,
Дніпро як хвилі підійма,
Рибальські каюки бездольні,
Мов тріски, кида і лама...
Відважні рибаки, моторні!

Колиб тут ніч їх не застала!
Близенько блискавка засяла
І тричі грім прогуркотів.
Щоб на рибалок подивитись
І ім на поміч нагодитись,
Ніхто наважитись не смів.

Оце вже їх невидко стало.
А берег тут—самі каміння,
Осикові стирчать коріння,
Причалити—надії мало.
Дніпро, мов море те, стогнав,
Все далі, далі хвилі гнав..

Вдовж побережжя над водою,
Неперелякані грозою,
Скрізь чайки скиглять та пишцять,
Собі там здобичи шукають,
Дрібненьку рибку виловляють—
Неначе дітвора кричать.

* * *

Згадаєш часом і пороги,
Колись буремні, дуже строгі,
Ревуть вони, як перш ревли,
Як запорожці ще жили,
Але багато обміліли,
Не мають, вже тієї сили.

А перш Дніпро був повноводий,
Пишавсь в зелених берегах,
Там серед плавнів, по лугах,
Козацька воля виростала;
— Тепер німота посідала
І завела собі городи.

Чого тут тільки не чинилось
На історичних берегах!
Забутки давности—в льохах,

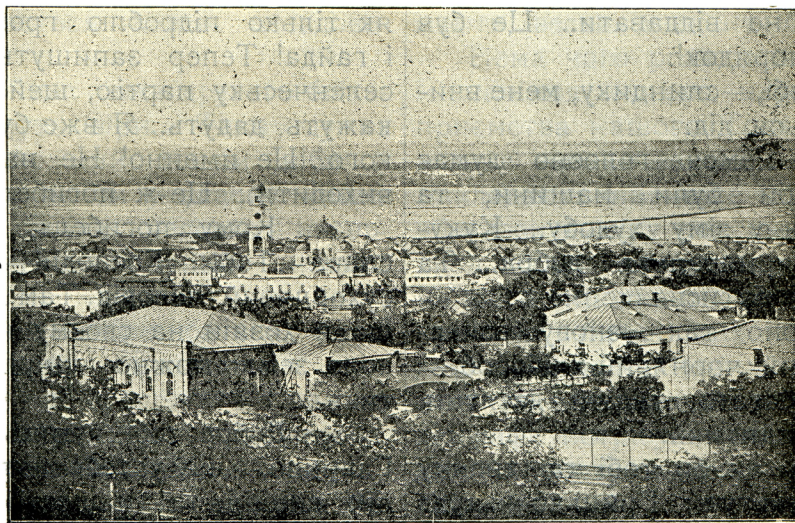
В великих по степу могилах,
Що ними вся країна вкрилась,
І слава та прогомонила...

А скільки билося народів
За віру, право і свободу!
Тут запорожці панували;
Рубали турок і татар,
Жолнерів польських і гусар—
Свою Україну рятували.

Тепер потомки їх селяне,
Закинули свої жупани,
В піджак німецький одяглись.
Минулась слава, давнина,
Ніхто України не пізна:
Нові звичаї повелись...

Отак сижу собі з думками,
Очей не зводючи з Дніпра,
А хвилі грізними валами
На берег вітер викида
І геть скрізь бризки роскида,
І піна котиться клубками...

Ж. Котов.

Катеринослав. Нижня частина міста.

Серед хліборобів.

Осінній вечір у невеличкому селі. За вікном реве вітер, січе дощ. Лекцію по хліборобству скінчено. Складую чарівний лихтарь та ді-

позитиви. Слухачі—хлібороби не розходяться, хоча лекція тяглася більш трьох годин. Сидять. Кілька чоловік топчуться коло мене. Діляться вражіннями та думками.

— Ні, братець ти мій,—це, скажем, кукурузка, трави,—коли земля є..

А так,—що-ж зробиш? От у мене, земля роскинута аж у чотирьох місцях!—сумно каже високий чорнявий хлібороб.

— Звісно, на двох з половиною десятинах нічого не зробиш!—доноситься якийсь придавлений голос з другого боку.

— А ось, закладемо спілку, банк дасть грошей, тоді діло піде веселіше і купимо машин, рядову сівалку..—радісно брентить дзвінкий голос молодого хлібороба Грицька, ватажка і голови молодих „нових“ хазяїв на селі.. Верно..

— Знаємо ми цей кредит,—бунуть старий дід,—вічно незадоволена, песимістично настроєна істота. Послідню телицю з двору поведуть!

— А Вам, діду, сміється Грицько,—як би так, щоб гроші з банку взяти, та й не віддавати.. Це був би добрий порядок!

— Не тобі,—слиндику, мене вчити,—сердиться дід.

— Ех,—немов голосно думає Грицько,—аби були машини, та чім годувати у зиму худобу.. Кукурузка—це приятелька добра... Та вівсюга б позбутись..

— Як воно так,—знову озивається високий чорнявий хлібороб,—що одному багато, тисячі десятин, а другому клаптик...

— А що, як би тобі та тисячу десятин?—жартує Грицько—зараз би по горілку, а Явдоха напекла б періжків...

— Що не кажіть, братія моя, а погано жити,—суворо починав відомий у селі прихильник „божественного“—Опанас Богомол.—Народ скаженіє, скрізь розбій, крадіжка.. Господь Милосердний, за-

був про нас грішних... йдуть земля й народи на погибель.. Близько вже час... Не поможеть тут ні що вже мабуть!

На його не звертають уваги.. Де-хто усміхається..

— А я скажу так,—несподівано озивається щирій прихильник переселення Хома,—що є ще багато вільних земель от як Томське, або Семиполатинське.. Цілина!.. Сіна того.. Риби у річках, хоч руками лови.. Просторо, весело!

— Тим то ти й вернувся з торбинкою за плечима!

— На казенний кошт!

— Швидким поїздом! Курьєрським!..—Сміх.

— Смійтесь, та недуже!—обурюється Хома,—з посміху люде бувають... Що-ж, не поталанило на перший раз! Коней украли... Літо було мокре... А там жінка померла, син занедужав... А тепер я вже знаю, що коштує ківш лиха.. От, як тільки підроблю грошей, зараз і гайда! Тепер запишуть у переселенчеську партію, шей й грошей, кажуть, дадуть.. Я вже був у Земського.. Це именно! Не на хутора ж виходити... Це-ж погибель...

— Кому погибель, а кому й слава Тобі Господи!—озивається сухорлявий чоловік. Там я знаю вже, що я хазяїн на своєму клаптику, й коло землі можно щиріше поратися...

— Добре тобі, сумно усміхається Гаврило,—що у тебе п'ять ще малих синів,—та ти шостий! Це виходить, по дві з половиною десятини на кожного,—п'ятнадцять десятин. Тут можно й сіяні трави й пар заводить.. А як у мене: одним один син, та чотирі дочки... А звісно,—дівка чуже добро!

— Це вже діло таке! розводить руками сухорлявенький....

— А що воно буде, коли людей народиться у п'ятеро, у десятеро більш, що й землі не вистаче?—цікавиться хтось.

— Є, жартує Грицько, тоді мабуть виведеться вже така порода, що хліба не будуть їсти, а усе будуть воду пити.

— Сміх. Гурток „нових“ хліборобів з Грицьком на чолі, підтримує гарний настрій, не теряє надії на кращу будучність.. Вони більш розвинені і, головне, молоді.. Вп'яють розпитують мене про те, скільки то банк дасть грошей, як найлучче організувати позичкову справу; клопочуться про те, кого обібрати за голову та за членів спілки, чи швидко губернатор затвердить устав і т. д.

— Людей у нас нема певних та тяжучих для такого діла! Виберемо якого-небудь, аби не було порожнє місце,—а він тобі таку заведе арихметику,—що й лиха година нерозбере,—озивається хтось незадоволено...

— Бо в нас одне другого боїться.. Не ймуть віри.. Така думка панує, що кожний тільки ніби й дбає про те, як би у власну кишеню... Так і спілка недовго надержиться!—чути з купки „нових“ хліборобів.

— Гуртом добре батька бити! не видержує дід—песимиста.

— Діду,— не видержує й Грицько—поїдемо застрягну, подивимось, як там хазяюють селяне..

— Ти, Грицьку, й так дуже розумний,— відповідає з обуренням дід,—а як застрягну зйздиш,—зовсім у голові замакитрється. Гляди!

Приїхали коні,—треба їхати три версти до станції.

Виносять ящика з лихтаремі та іншими „пособіями“... Виходимо... Дощик трохи стишується...

— Це ми вп'яють агронома побачимо через два місяця!—озивається Грицько. А поки Ви другі села об'їздите, то у нас і усі лекції забудуть..

— У мене, окрім Вашої, ще одинадцять волостів!—відповідаю я. Хлібороби бажають щасливої подорожі, рушаємо... Один тільки дід—ямщик незадоволений:—І чого б я по отакій лихій годині іздив! бубонить він.

О. Г.

В справі нашої бібліографії.

Наукове Товариство ім. Шевченка приступає до нової дуже важної роботи, а саме—до ведення біжучої української бібліографії. В сій цілі за-сновано при Науковім Товаристві спеціальну бібліографічну комісію і спеціальне бібліографічне бюро, котрі мають вести згадану бібліографію.

Нема чого розводитися про вагу і значіння нового наукового підприємства нашого Товариства. Але власне велика вага і значіння його накладають на наше громадянство обовязок в міру сил своїх причинитися до як найкращого, як найповнішого виповнення бібліографічною комісією і бюрою тих тяжких завдань, які перед ними стоять. А джеж така справа як укладання бібліографії потребує чимало праці, чимало клопоту, а головно доброї бібліотеки.

На жаль, як ні дбає Наукове Товариство про свою бібліотеку, то все-ж через невеликі свої засоби воно часто-густо не може скуповувати все, що появляється в нашій мові. Се—раз. А друге—українська літературна продукція не тільки в наших часах сильно зросла, а й

дуже розкидана. Справді, де тільки не виходять українські часописі й книжки—скрізь, де доля не закинула наш нарід,—не тільки що в Австрії, не тільки в європейській Росії, а й у далекім Сибіру і за великим океаном—в Америці! Вже одна така розлеглість території нашої видавничої продукції сильно утруднює стеження і збирання всіх українських видань. Без допомоги самого громадянства Науковому Товариству годі обійтися навіть тут, в краю, де є хоч унів. бібліотека, куди мають обов'язково висилатися всі краєві видання. Бо навіть у нас годі знайти в згаданій бібліотеці всі друки, особливо ті, що появляються десь на провінції. Що більше! Про багато друків можна навіть не знати без помочи приватних людей (маємо на увазі різні дрібні друки, звітлення, відозви, афіші, каталоги, летючі видання й ин.). Що-ж уже говорити про все те, що появляється десь в Америці, ба навіть в глухих провінціяльних кутках російської України.

Тимчасом бібліографічна комісія має на меті від р. 1911 постійно вести, рік за роком, докладний список усього, що виходить в нашій мові, де-б і ким би воно не було видано. На жаль ніде у нас нема своєї власної бібліотеки, куди-б з урядового примусу стягалися наші друки; тому повинні ми про се подбати самі. Отже всі наші видавництва на цілім просторі нашої землі і взагалі скрізь, де гомонить наше слово і виходить наша книжка, повинні пам'ятати про потреби нашої науки і з морального обов'язку посилати по одному хоча-б примірнику кожного, найменшого навіть видання до бібліотеки Наукового Товар. ім. Шевченка.

Звертаємося до видавців, авторів, редакцій, друкарень і приватних людей відгукнутися на сей наш заклик! Нехай не буде від тепер ні одної книжки, і ні одної брошури, газети, ні одного найменшого друку нашою мовою, до концертної чи театральної оповістки включно, які-б не були прислані до Бібліотеки наукового Товариства ім. Шевченка!

Бібліографія наша реєструватиме все, що виходить в нашій мові незалежно від змісту видання, від національних, політичних, суспільних переконань авторів чи видавців, незалежно від правопису, яким се видання друківане. Тому бібліографічна комісія має право сподіватися, що всі, кому дорогі інтереси науки взагалі, а науки нашого народу з окрема, не відмовлять їй своїй помочи.

Просимо всіх і кожного з окрема не в'язатися ніякими поглядами, партійними чи якими иньшими, і присилати до нашої бібліотеки всякі видання і всякі друки в нашій мові, ким би і де б вони не були видані.

Вкінці мусимо зазначити для усунення можливих непорозумінь, що для нас варті рівнож і всякі чужомовні друки (напр. часописі), коли тільки є в них хоч рядок в нашій мові, хоч би то була якась оповістка.

**Бібліографічна Комісія і Бюро
Наукового Товариства ім. Шевченка.**
(Адреса: Бібліотека Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, ул. Супінського 21, Oesterreich, Lemberg, Австрія).

3 нашого життя.

Шевченковські свята. І з далекого Сибіру находять звістки про приготування до урочистого святкування

вання 50 роковин смерти нашого геніяльного Кобзаря—Т. Гр. Шевченка. Так в Нікольску-Усурґійському буде уряжено вечір, присвячений пам'яті Кобзаря, буде прочитано також реферата про нього. Гроші, що зберуть з цього вечора, переслано буде на пам'ятник Кобзареві.

В Ризі, разом з українською „Громадою“ до Тарасових свят готуються і всі місцеві російські товариства — співоче т-во „Ладо“, „Лит.-худож. клубъ“ та „Русск. о-во Просвѣщенія въ Лифл. губ.“ Це останнє т-во, щоб краще підготувати людність до укр. свята, впоряжає кілька популярних лекцій про Україну і про Шевченка. Одну таку лекцію вже було прочитано, народу на лекцію прийшла сила-силенна і взагалі одбулась вона з величезним успіхом.

Петербурзьке укр. добродійне т-во для видання дешевих і користних книжок подарувало об'єднаному комітетові по збудуванню пам'ятника Шевченкові 300 примірників дорогого видання „Кобзаря“ (3-х рубльового). Виручку від продажу цих книжок призначено на пам'ятник Шевченкові.

Українство в Москві. Після того, як в Москві виник жвавий рух, викликаний Шевченковськими роковинами, і як в московських газетах появилось багацько заміток про цей рух, інтерес до українства поміж московським великоруським громадянством значно збільшився.

Щоб задовольнити цей інтерес, т-во славянської культури в Москві 30 янв. упорядковує доклад Д. М. Славинського на тему „Українській вопросъ“ по дуже широкій програмі.

Розмова з депутатом. Член Державної Думи Г. С. Кузнецов на запитання, як ставиться соціально-демократична фракція 3-ої Держ. Ду-

ми до національного питання, відповів, що фракція визнає право кожної нації на самовизначення. Про український рух фракція думає, що його викликало саме життя, і завжди буде боронити цей рух з думської трибуни. Так само фракція стоїть за рідну мову в суді і за науку на рідній, материній мові, як по школах початкових, так само і в середніх та вищих. Коли в Думі обміркувалася справа про навчання українських дітей в початкових школах на укр. мові,—соц.-демок. фракція голосувала за українську мову.

Глухонімі й укр. мова. На всерос. з'їзді діячів по вихованню глухонімих, що відбувся в Москві наприкінці минулого року, вчитель епаторійської школи Д. І. Соколянський прочитав дуже добре обгрунтованого доклада про навчання українських глухонімих дітей рідною мовою.

Виставка картин українського художника І. Северина. До Києва приїхав і привіз свої картини талановитий укр. художник Ів. Северин. Художню освіту І. Северин здобув в Краківській академії, де був найкращим учнем відомого польського художника Станіславського. Вступивши до Академії двадцяти років, І. Северин блискуче скінчив її за 2 роки, хоч раніш нігде не вчився мальовництву. Потім артист подався студювати мальовництво до Франції, Швейцарії, Італії. Свої чудові картини славний художник не раз експонував на виставках і в Росії і навіть у відомому „Парижському салоні“, де також було зустрінuto його дуже прихильно. 11 янв. І. Северин одкрив виставку своїх картин у Києві—в київському городському музеї; виставлено багато картин і рисунків олійними фарбами, пастелью і олівцем. Протягнеться виставка з місяць.

Церкви в українському стилі. Художник-маляр Жмудин розмалював на Поділлі три церкви в українському стилі. Церкви вийшли прехороші, наче писанки, й страшенно подобалися не тільки своїм, а й околиць парадіянам. Тепер мають розмалювати в укр. стилі ще одну церкву в Каменці-Подільському, на передмісті Польських Фільварках; мають запросити розмалювати того самого художника— маляра Жмудина, який розмалював і три попередні церкви.

Українські назви вулиць. Винницька городська дума, признавши, що більшість вулиць у Винниці носить таке назвисько, яке нічого не каже ні розумові, ні серцеві городян і що ці назви треба замінити такими, які б нагадували людям події з історії рідного краю і з історії самої Винниці,—виробила нові назви для городських вулиць. Найбільш інтересні з цих назв такі— „Богдана Хмільницького“, „Петра Могили“, „Константина Острожського“, „Українська“ „Богуна“.

◆ Дворянське зібрання у Катеринославі, що оце недавно відбулося, одхилило пропозицію пожертвувати щось на пам'ятник Т. Шевченкові у Києві.

Святкування пам'яті Шевченка у Катеринославі. 50-літні роковини смерті Шевченка Катеринославське громадянство збирається вшанувати урочистими зібраннями й концертами. „Научное Общество“ думає урядити наукове засідання з промовами й декламацією. Серед промовців мають виступити, між иншим, А. Лісовський і Мик. Биков. Архивна Комісія з свого боку гадає теж урядити урочисте наукове засідання пам'яті Шевченка. На цьому засіданні виступить з двома докладами проф. Дм. Ів. Яворниць-

кий. Один доклад—про Запорожжя в поезії Шевченка, другий—про матеріали до біографії Шевченка, які переховуються в Катеринославському Музеї ім. Поля. Катеринославська „Просвіта“ збирається урядити шевченковський концерт з рефератом у Народній Авдіторії „Научного Общества“ 6 марта. Будуть і ще концерти в пам'яті Шевченка.

Засідання Катеринославської Архивної Комісії. 16 янв. відбулося прилюдне засідання катеринославської Архивної Комісії, на якому читалися доклади: 1) Вол. Данилова про Дмитра та Миколу Мізків і їхню літературну діяльність; 2) проф. Дм. Яворницького про нові матеріали до біографії українського етнографа Мик. Закревського. Доклад д. Данилова був присвячений двом Катеринославським діячам, батькові й синові Мізкам. Дм. Мізко (батько) був першим директором Катеринославської гімназії і вславився у свій час промовами, які говорив на різні урочисті свята. Син його—Микола Мізко брав живу участь у російській літературі, писав чимало критичних статей і розвідок по історії рос. письменства. Не цурався він і літератури української: йому належить ряд дуже прихильних статей про наше письменство (в „Рус.-Бесѣдѣ“ 1857 р., в „Основи“ 1862 р. і в газеті „Донъ“ 1882 р.).

В своєму докладі проф. Яворницький познайомив присутніх з дуже щасливою своєю знахідкою: йому пощастило здобути дуже рідкий примірник збірника М. Закревського „Старосвѣтській Бандуриста“ (виданого у Москві 1860 року). По цьому примірнику Закревський хотів друкувати нове видання своєї книги, він написав на доданих листах свою автобіографію, дописав багацько нових пісень та приказок

і по над 1300 нових слів до „Словаря малоросійських ідіомов“, що був у тому збірникові; долучив і свого портрета. Закревський має певні заслуги перед укр. історією (йому належить вельми цінна праця по історії Києва) і етнографією, але життя його досі було маловідоме. Знали тільки, що склалося воно дуже нещасливо. Знайдена д. Яворницьким автобіографія письменника подає вельмі цікаві й важні причинки.

Обидва доклади будуть видруковані в VII випуску „Лїтописи“ Катеринославської Архівної Комісії.

◆ 30 янв. одбулося друге в цьому році засідання Арх. Комісії. Були прочитані два доклади: А. Сиявського „Новий портрет уманського сотника Івана Гонти“ і Д. Дорошенка „Ще в справі т. зв. реформи короля Стефана Боторія“ (з приводу VIII тому „Жерел до історії України“, виданого Науковим Тов. ім. Шевченка у Львові). Між иншим, на засіданні було постановлено святкувати роковини Шевченка 26 фебр. панахидою і урочистими зборами, а також поклопотатись перед Городською Думою, щоб вона назвала іменем Шевченка одну з Катеринославських вулиць.

Історичні лекції у Катеринославі. В середині фебруаля приїздить до нас з Києва професор М. Довнар-Запольський (учень небіжчика Вол. Антоновича) і прочитає чотири лекції по історії кріпаччини під назвою „На зарѣ крестьянской реформы“. Це буде історія кріпацтва у Росії і його скасування. Перша лекція читатиметься на користь Архівної Комісії у Катеринославі, решта з добродійною метою.

Український концерт. 2 фебруаля в Народній Авдіторії „Научного Общества“ на Чечелівці (передмісте

Катеринослава) відбудеться український літературно-музично-вокальний вечір. Беруть в ньому участь декламатори дд. Кузьменко і Пацай, хор. під орудою д. Базилеєва і орхестр з сопілок під орудою д. Дінабургського.

3 Мануйлівської „Просвіти“. Мануйлівські просвітяне вже придбали собі малюнки до чарівного лихтаря і розпочинають серію народніх читань. У неділю 30 янв: д-ра Н. Дорошенко читала „Без хліба“, оповід. Бориса Грінченка. Далі д-ка Н. Дорошенко читатиме популярну лекцію про Марка-Вовчка і зразки її творів. У вечорі 3 лютого іде театральна вистава: „Безталанна“ Карпенка-Карого.

Українські спектаклі по селах. „Ю. Заря“ подає звістку, що 5 і 6 лютого в народному домі с. Великої-Михайловки Александровського пов. гратиме товариство українських артистів під орудою Т. С. Суліми-Бичихиної. У вечорі 5 лютого йтиме „Дячиха“, а на другий день знов „Дячиха“, а у вечорі—„По ревізії“.

Українські любительські спектаклі у Катеринославі. 29 янв. в Гоголевському просвітньому будинкові гурток любителів укр. театру поставив дві пьєски А. Чехова в українському перекладі „Освідчини“ і „Трагик з примусу“.

Українська старовина. Д. Білецькій, переглядаючи церковні архиви с. Лопавші, Дубенського повіту на Волині, знайшов дуже цікаву колекцію старовинних богослужебних книжок XVІІ—XVІІІ в.в. Київського, львівського та почаївського друку.

Український музей у Києві. При київському українському науковому товаристві засновано український музей. Буде поставлено 4 чималих вітрини. В одній буде поміщено чудову збірку козацьких поясів, а та-

кож зразки стародавнього українського життя. В другій вітрині висітиме священницька риза. В третій—козацька зброя, шаблі, натруски і дуже старовинний бунчук. В четвертій вітрині буде виставлено літне вбрання Шевченка.

◆ При товаристві славянської культури в Москві 2 декабра відкрито українську секцію.

◆ „Польська справедливість“. З Галицьких краєвих фондів, які по правді треба ділити більш-менш рівно між поляками й українцями, бо українців в Галичині майже стільки, як і поляків, в 1911 році на польські просвітні цілі буде видано 557361 корона, а на українські просвітні потреби тільки 84950 корон. Так постановив галицький сейм, в якому на 160 поляків тільки 12 українців. Оттака польська справедливість!

◆ **Український театр у Катеринославі.** Починаючи з 26 декабра в Катеринославі гостює з своєю труппою д. Т. Колесниченко. Він заарендував усі катеринославські театри і скрізь грають артисти його труппи. Особливо видатних сил в труппі немає, але всеж таки труппа не з поганих. Дуже гарний хор. Репертуар здебільшого старий і нікчемний; виставляють переважно такі пьеси як „Така її доля“, „За волю і правду“, „Хмара“, „За зраду“, „Страшна расплата“,—усе таке, що не має літературної вартости. З новин було виставлено „Міреле Ефрос“ Гордіна в укр. перекладі. Виставляли й „Гейшу“, але чомусь по московськи, хоч в інших труппах цю пьесу грають в укр. перекладі. Грано й зовсім нікчемні пьеси, от як „Воскресеніє“, пьеса що ніби то мала скрізь „колоссальний успіх“ і яка „немає нічого спільного з відомим романом Л. Толстого“,— як

оповіщено в афіші. Труппа застається у Катеринославі до великого посту. Діла труппи йдуть добре, не вважаючи на такий репертуар.

З галицької України.

Народній перепис у Галичині.

Найбільш пекучим питанням в Галичині є тепер справа справедливого загально-державного перепису людности. Поляки, скільки сили є, стараються сфальшувати перепис, так щоби яко мога більше галичан було записано поляками. Особливо поляки намагаються записати поляками тих українців що тримаються католицької віри, т. зв. „латинників“. Це все поляки роблять за для того, щоби потім (після перепису, коли виявиться, що поляків в Галичині більше, ніж українців) ще більше, як тепер, можна було кричать, що Галичина—то польський край. Проте українці не дають себе одурити і скрізь свідомо виступають з протестами проти польських шахрайств.

Знов кривда. Австрійське правительство призначило галицьким селянам на підмогу для годівлі худоби 1 мільйон 400 тисяч корон. (560000 рублів). Справедливо було б розділити ці гроші між поляками і українцями рівно, бо ж українців в Галичині майже стільки, як і поляків, навіть укр. селян в Галичині більше, ніж польських. Проте поляки з цих грошей загарбали собі аж 1266667 корон і тільки 133333 корон дісталось в українські руки—а саме—укр. т-ву „Сельський Господарь“ для роздачи укр. селянам. Така польська справедливість.

На „Рідну школу“. В Галичині заложено так зв. „копійчаний фонд“. Склався особливий комітет, який дбатиме про те, щоб всі галицькі українці що дня давали по 1 сотику (менше нашої пів-копійки) в цей фонд на просвітні цілі. Таким чином сподіваються зібрати чи малі кошти на рідну школу. Взагалі треба сказати, що наші галицькі брати добре розуміють потребу в освіті рідною мовою і не жаліють жертв на рідну школу. Мало не що-дня в галицьких часописах доводиться читати, як той чи інший учитель чи священник або який інший інтелігент дає перед громадянством обідянку протягом якогось часу скласти певну, часом чималу—1000 й більше корон—жертву на збільшення фонду для закладання приватних укр. шкіл. Хто не має грошей, той дарує, які є, дорогоцінні речі—годинники, перстні то-що.

Американські українці теж охоче допомагають своїм землякам. В Старому Світі. Так на різдв'яних святках американські українці при-

слали галичанам на рідну школу „на коляду“ 500 доларів—980 р.

На Буковині. Буковинські москвофіли, щоб шкодить спілці українських хліборобських товариств на Буковині „Селянська Каса“, задумали заснувати в Чернівцях свій союзний „Русській Банк“. Та краєвий суд торговельний не затвердив статуту того банку; він не може бути заснований.

◆ В Черновецькому університеті на Буковині заведено нову доцентуру з укр. викладовою мовою.

До редакції надіслано такі книжки:

М. Лободовський. Переглядъ поеми „Марія“ Т. Гр. Шевченка. Харків, Р. Б. 1910, ст. 72, ціна 40 к.

„Наш Голос“, соціально-демократичний місячник, ч. 3, січень 1911 р. у Львові.

Редактор-видавець Н. Котов.

ОГОЛОШЕННЯ:

„ДНІПРОВІ ХВИЛІ“ продаються в Катеринославі по всіх книгарнях, кіосках на бульварі і у рознощиків газет.

Контора журналу „ДНІПРОВІ ХВИЛІ“ прийма оповістки од усяких фірм, заводів і торговельних підприємств.

ТАКСА:

На першій сторінці рядок петітом	20 к.	Позаду текста рядок петіту	10 к.
Ціла сторінка попереду текста	25 р. — „	Ціла сторінка	12 р. 50 „
Пів-сторінки	15 „ — „	Пів-сторінки	6 „ 50 „
У-друге сторінка пепереду текста	17 „ 50 „	У-друге ціла сторінка	8 „ 75 „
„ 1/2 стор. „ „	10 „ 50 „	„ пів-сторінки	5 „ — „
У-третє ціла стор. „ „	15 „ — „	У-третє ціла сторінка	7 „ 50 „
„ 1/2 сторінки „ „	9 „ — „	„ пів-сторінки	4 „ 50 „
Більш трьох разів ціла сторінка	12 „ 50 „		
„ „ „ 1/2 стор.	7 „ 50 „		

РОКОВІ ОПОВІСТКИ МАЮТЬ 50% ЗНИЖКИ.

ОТКРЫВАЕТСЯ ПОДПИСКА на 1911 годъ.
НА НОВЫЙ ПЕРИОДИЧЕСКІЙ ЖУРНАЛЪ

„ПРИРОДА УКРАИНЫ“

издаваемый

„Кружкомъ Натуралистовъ при Кіевскомъ Политехническомъ Институтѣ“

подъ редакціей проф.

Ю. Н. Вагнера и В. Р. Залехскаго.

Журналъ будетъ посвященъ, главнымъ образомъ, интересамъ областного изслѣдованія и будетъ стремиться къ объединенію разбросанныхъ по обширной территоріи Украины изслѣдователей специалистовъ и любителей природы для сознательной и планомерной работы въ дѣлѣ изученія края.

Рукописи принимаются и печатаются на русскомъ и украинскомъ языкахъ.

Статьи, корреспонденціи и замѣтки не оплачиваются. Авторы бесплатно получаютъ 25 оттисковъ, а сверхъ этого количества за особую плату.

Журналъ будетъ выходить въ количествѣ 4 выпусковъ въ годъ отъ 6—7 печатныхъ листовъ каждый.

Подписная цѣна: на годъ для членовъ кружка 1 руб.
для не членовъ 2 руб.
Отдѣльные номера для членовъ—25 коп. и для не членовъ—50 коп.

Адресъ для корреспонденціи и подписки:

Кіевъ, Политехнической Институтъ, Кружокъ натуралистовъ, Редакціонной Комиссіи.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА НА 1911 РІК

НА УКРАЇНСЬКУ ГАЗЕТУ

„РАДА“ „РАДА“ „РАДА“ „РАДА“

Рік видання шостий.

Газета політична, економічна і літературна.

Виходить у Києві що-дня окріч понеділів і днів після великих свят.

„Рада“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-границею; друкує фельетони, а тако-ж статті критичні і твори красного письменства.

„Рада“ зостається й надалі непартійною газетою. Вона буде, як і досі, обстоювати змагання до поширення прав суспільства й органів громадського самоврядування.

На справу народньої просвіти шкільної й по-за-шкільної, на потреби нашого вчителства та на питання культурно-просвітнього характеру—„Рада“ звертатиме як найбільшу увагу і буде змагатися до найкращого розв'язання цих справ для всього українського люду.

„Рада“ вважає, що поліпшення матеріального добробуту людности, економічний розцвіт країни—є основним ґрунтом для зросту національної культури. Визнаючи це, „РАДА“ буде обстоювати кооперативну справу на Україні в усяких її формах: поширення сільско-господарських товариств, товариств споживчих, продукційних і инш. „РАДА“ буде подавати як най-докладніші звітки, дописи про кооперативну справу взагалі, а на Україні особливо.

„Рада“ буде подавати звітки і дописи про життя культурне, економічне і політичне, про здобутки і втрати яких зазнає український люд за границями Росії: в Галичині на Буковині, в далеких колоніях: в Канаді, в Сполучених штатах, в Бразилії... Доля та життя наших переселенців в Сибірі, Кавказі—знайдуть тако-ж освітлення на сторінках „Ради“.

ДО СПІВРОБІТНИЦТВА в «РАДІ» запрошено визначніші літературні і наукові сили.

„Рада“ має власних кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по сей і по той бік кордону.

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

На рік—6, на 11 м.—5.70, на 10 м. 5.25, на 9 м.—4.75, на 8 м.—4.25, на 7 м.—3.75, на 6 м.—3.25, на 5 м. 2.75, на 4 м.—2.25, на 3 м.—1.75, на 2 м.—1.25. на 1 м.—65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв. 3 карб., і на 1 апр. 3 карб. в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого піврічча.

ЗМІНА АДРЕСИ—30 коп., * * * АРТИСТАМ—БЕЗПЛАТНО.

Адреса редакції і головної контори: у Києві: Велика-Підвальна вул., д. 6. біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТА

на 1910—11 шкільний рік на український педагогічний журнал

„СВІТЛО“.

Журнал призначається для семі і школи і виходитиме раз на місяць (розм. од 3 до 4 аркушів) по такій програмі:

- 1) Статті що до теорії виховання і народньої освіти.
- 2) Ознайомлення з усякими питаннями по вихованню і практичне пристосування їх до шкільного і семйового життя.
- 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти.
- 4) Сьогочасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства на Україні.
- 5) Хроніка діяльності всяких просвітних, педагогічних і наукових товариств.
- 6) Огляди педагогічних російських і закордонних журналів.
- 7) Твори красного письменства.
- 8) Бібліографія.

Писати в „Світлі“ досі згодилися: проф. М. Грушевский, Дніпрова-Чайка, Д. Дорошенко, Я. Душечкін, С. Єфремов, А. Калмикова, М. Коцюбинський, М. Левицкий, Ів. Огієнко, Н. Рубакин, О. Русов, С. Русова, Ю. Сірий, А. Синявський, В. Чарнолуський, Я. Чепіга, С. Черкасенко, В. Чехов, Г. Шерстюк и інші.

Журнал „Світло“ виходить з сентября 1910 року. Передплата на рік 4 карб., на пів року 2 карб. 50 коп. Гроші можна посилати частками по 3 карб. Передплата приймається в „Українській книгарні“, Київ Безаківська 8.

„НАРОДНЕ СЛОВО“

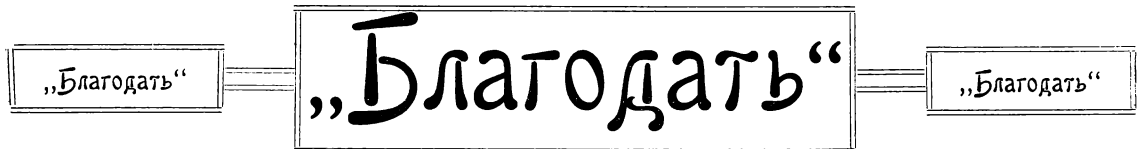
ІЛЮСТРОВАНА, ПОПУЛЯРНО-ПРОСВІТНА, ПОЛІТИЧНА Й ЛІТЕРАТУРНА ЧАСОПИСЬ

виходить у Львові тричі на тиждень.

Передплата на 1 місяць в Росії з пересилкою 70 коп.

Адреса: Австрія, Львов, вулиця Академічна, ч. 8.

ПРОДАЄТЬСЯ НОВА КНИЖКА

поема Ів. Федорченка.

Українсько-Руське книгарство „Гасло“ № 1.

Київ, 1910 р., стор. 38, ціна 25 коп.

→ □ Продається по ВСІХ укр. книгарнях. □ ←

Открыта подписка на 1911 годъ

(4-й годъ изданія)

на иллюстрированный научно-популярный журналъ

„Астрономическое Обозрѣніе“.

Рекомендованъ, признанъ заслуживающимъ вниманія и допущенъ въ бібліотеки среднихъ учебныхъ заведеній Министерствъ: Военнаго, Морского, Народнаго Просвѣщенія, Торговли и Промышленности и Главн. Управл. Землеустр. и Землед. (для низшихъ.).

Въ журналѣ помѣщаются статьи по всѣмъ отдѣламъ астрономіи, написанныя вполне доступно. Особенное вниманіе удѣляется новинкамъ, какъ астрономіи, такъ и связанныхъ съ нею наукъ: физики, химіи, метеорологіи и физики земного шара. Предназначенный для широкаго круга лицъ, онъ будетъ заключать все, что можетъ быть полезно и интересно для всякаго, а въ особенности любителямъ астрономіи.

Въ каждомъ номерѣ приводятся отчеты о трудахъ любителей астрономіи и указываются планы работъ для нихъ. Кромѣ того сообщаютъ на три мѣсяца впередъ свѣдѣнія о предстоящихъ небесныхъ явленіяхъ. Журналъ выходитъ 6 разъ въ годъ номерами въ 2 печатныхъ листа каждый, съ рисунками и чертежами.

Цѣна съ пересылкой и доставкой 3 рубля въ годъ; допускается разсрочка по 1 рублю. Оставшіеся экземпляры журналы за 1909 и 1908 г.г. высылаются по цѣнѣ три рубля каждый.

Плату слѣдуетъ высылать по адресу редакціи:

гор. Измаиль (Бессар. губ.), Красивая улица д. № 11/2.

Редакторъ-Издатель *Н. С. Пелипенко.*

„Громадський Голос“.

Виходить у Львові що середи.

Передплата для Росіи: на рік 3 рублі, на пів-року 1— руб.

АДРЕСА: Австрія, Oesterreich, Lemberg, вулиця Длугоша ч. 21, у Львові, редакція „Громадського Голосу“.

Українська народня ілюстрована газета

(Третій рік
видання).

„СЕЛО“

Третій рік
видання).

Ціна на рік 2 руб., на пів-року 1 руб. 10 к., на 3 міс. 60 к., з першого вересня (сентября) до нового року 80 коп.

Хто вишише газету „СЕЛО“ за цілий рік, той дістане безплатно додаток **Календарь-Книжку** на 1911 рік, словарик незрозумілих і малозрозумілих слів і інші додатки.

Адреса: Київ, В. Володимирська № 28. Редакція газети „СЕЛО“.

СЕЛО признається головним чином для хліборобів і робітників; воно подає: статті й новини про сучасне життє на Україні, в Росіи і за кордоном містить багато статей, оповідань і малюнків.

ПЕРЕДПЛАТА НА РІК 1910-11

„РІЛЛЯ“ УКРАЇНСЬКИЙ ХЛІБОРОБСЬКИЙ ІЛЮ- СТРОВАНІЙ ЧАСОПИС

ВІХОДИТЬ У КИЇВІ З НОЯБРЯ ДВІЧІ НА МІСЯЦЬ КНИЖКАМИ ДО 2½ АРКУШІВ.
В РОЦІ 1910-11 ПЕРЕДПЛАТНИКИ ОДЕРЖУТЬ:

24	№№ ЖУРНАКУ З МАЛЮНКАМИ.		1	НАСТІННУ ТАБЛИЦЮ,
8	ПРОБ ДОБРОГО НАСІННЯ.			КАЛЕНДАРЬ МІСЯЧНИК.

ЦІНА:

на рік 2 карб., на ½ року 1 карб.
окреме число коштує 15 коп.

ГРОШІ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ: КИЇВ, ТУРГЕНІВСЬКА, 9. Ред. часопису „РІЛЛЯ“.

РЕДАКТОРИ | *Е. Архипенко.*
Я. Терхиченко.

Українська Хата.

літературно-громадський український місячник,
(рік видання 3-й)

НАПРЯМОК ЖУРНАЛУ: НАЦІОНАЛЬНО-ПОСТУПОВО-ДЕМОКРАТИЧНИЙ.

В 1911 р. „Українська Хата“ освітлюватиме можливо повно українське життя з погляду національно-культурних потреб України і міститиме: белетристику, поезію, оповідання, повісти, малюнки, нариси і т. и., статті публіцистичні і літературно критичні.

До участі в „Укр. Хаті“ запрошено видатних українських письменників.

Передплата на 1911 рік на „Українську Хату“ 4 карб. (за кордон 10 корон), півроку 2 карб., окрема книжка 35 к. (з пересилкою 40 к.), можна виплачувати частками по 2 карб.

Передплата приймається в редакції журналу: Київ, Бульварно-Кудрявська 16, і по всіх великих українських книгарнях.

В Галичині: в одділі редакції і контори „Укр. Хата“, Львів, Замкова ул. № 8, поверх II.

КНИГАРНЯ

М. К. ЛОЗИНСЬКОЇ

Катеринослав, Проспект, буд. Вебера

Має багатий вибір шкільних підручників і усяких книжок, українською і російською мовами. Має на складі видання таких фірм: „Сотрудникъ школь“ А. К. Залѣской, Видавництва Т-ва І. Д. Ситіна, Видавництва „Посредникъ“ Українського Добродійного Т-ва видання дешевих і корисних книжок у Петербурзі, видавництва календаря „Хуторянинъ“ у Полтаві, видань В. П. Вахтерова.